

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Karlstads universitet

Yrkesexamen: Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i årskurs 4-6

Beskrivning

Karlstads universitet (Kau) har med årliga höstintag bedrivit grundlärarutbildning med inriktning mot undervisning i grundskolans årskurs 4-6 inom ramen lärarutbildningen enligt 2011 års förordning sedan starten ht 2011. Efter att ha legat på något lägre nivå under etableringen av programmet har antalet nybörjarstudenter i de senaste fem kullarna varit relativt stabilt i intervallet 70-94. Programmet erbjuds med två distributionsformer, antingen med undervisningen lokaliserad till campus i Karlstad eller distribuerad till lärcentra vid ett antal studieorter (denna studieform kallas campus lärcentra). Studier vid campus Karlstad förutsätter närvaro på Karlstads universitet under veckorna. Studier vid campus lärcentra förutsätter närvaro på lärcentra flera dagar varje vecka, men också närvaro på Karlstads universitet ca 3 gånger per termin, 2-3 dagar per tillfälle. Drygt hälften av programnybörjarna är lärcenterstudenter. Tidigare var andelen ännu högre liksom söktrycket och de initiala avbrotten. Campus lärcentra benämndes tidigare distans, vilket medförde att vissa sökande till programmet misstog det för att vara helt flexibelt i tid och rum. Sedan ombenämningen har antal sökande minskat till lärcentra, men ökat till campus. Avbrotten vid campus lärcentra har också kommit ner till de nivåer som gäller för campus, vilket tyder på att lärcenterstudenterna förstår innebörden av studierna och att båda distributionsformerna erbjuder lika goda möjligheter att fullborda studierna framgångsrikt.

Vid Kau finns även grundlärarprogrammet med inriktning mot undervisning i förskoleklass och åk 1-3. De båda inriktningarna har gemensamma kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) och för examensarbetet, medan ämneskurser och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är unika för respektive inriktning.

Grundlärarprogrammet vid Kau genomsyras av ett tydligt yrkesperspektiv som förenar forskningens problematiserande perspektiv med vardagspraktikens behov av problemlösning och förenar ämneskunskande med ämnesdidaktik. Liksom Kau:s övriga lärarutbildningar är grundlärarprogrammet format för att utveckla tre övergripande kompetenser gällande kunskapsinnehåll, didaktik (med utgångspunkt i elevens förutsättningar och kunskapsinnehållets speciella karaktär) och ledarskap (innefattande färdigheter att skapa trygga och utvecklande lärandemiljöer). Programmet är organiserat i tre distinkta delar, under första terminen grundläggande studier av UVK som lägger grund för ämnes- och ämnesdidaktiska studier samt ämnesrelaterad VFU under termin 2-6. Programmet avslutas termin 6-8 med studier på avancerad nivå i UVK och VFU samt examensarbete.

Den *utbildningsvetenskapliga kärnan* (UVK) är således uppdelat i två 30 hp block. Det första blocket på grundnivå termin 1 berör flertalet aspekter av yrkesrollen, skolväsendets organisation och historia, värdegrund, elevers utveckling och lärande samt ger studenterna möjligheter att grundlägga färdigheter och perspektiv som stärker de ämnesdidaktiska studierna. Det andra blocket på avancerad nivå termin 6-7 bygger vidare på det första, men fokuserar särskilt myndighetsutövningen – bedömning och betygsättning –, det pedagogiska ledarskapet och förmågan att bedriva skolutveckling.

Lärarutbildningsnämnden (LUN) gav 2016 Eskil Franck och Birgitta Sandström i uppdrag att granska UVK och estetiska lärprocesser på bland annat grundlärarprogrammet. Bland de utvecklingsbehov som utredningen identifierade fanns att stärka progression och samordning av utbildningsdelar samt att förstärka vissa aspekter på UVK – särskilt digitala lärresurser, estetiska lärprocesser och internationalisering. Detta ledde till att LUN har antagit en handlingsplan och inlett ett omfattande arbete att utveckla och förstärka UVK. Enligt plan ska nya kursplaner vara färdigställda för att förändringarna ska kunna sjösättas från och med ht 19.

Termin	Kurs/delkurs			
1	Skola som system och idé – grundlärare, 15 hp		Den lärande eleven – grundlärare, 15 hp	
2	Kreativ matematik för grundlärare i årskurs 4-6, 30hp			
	Delkurs 1: Matematikundervisning utifrån lärar- och elevperspektiv 22,5 hp		Delkurs 2: Verksamhetsförlagd utbildning I, 7,5 hp	
3	Svenska för grundlärare i årskurs 4-6, 30hp			
	Delkurs 1: Introduktion till svenskämnet, 3 hp	Delkurs 2: Språk-, läs- och skrivutveckling, 10.5 hp	Delkurs 3, Barnlitteratur, 10.5 hp	Delkurs 4, Att undervisa i svenskämnet, 6 hp
4	Samhällsorienterande ämnen för grundlärare i årskurs 4-6, 30 hp / Bild för grundlärare i årskurs 4-6, 30 hp / Naturvetenskap och teknik för grundlärare i årskurs 4-6, 30 hp / Musik för grundlärare i årskurs 4-6, 30 hp (valbara)			
5	Engelska för grundlärare i årskurs 4-6, 30 hp			
	Delkurs 1: Kultur, media, samhälle, 7,5 hp	Delkurs 2: Uttal och muntlig färdighet, 7,5 hp	Delkurs 3: Grammatik och skriftlig färdighet, 7,5 hp	Delkurs 4: Språkinläring i teori och praktik, 7,5 hp
6	Kreativ matematik för grundlärare i åk 4-6 II, 15 hp		Leda lärande - grundlärare, 15hp	
	Delkurs 1: Matematikundervisning utifrån lärar- elevperspektiv II, 7,5 hp	Delkurs 2: Verksamhetsförlagd utbildning II, 7,5 hp		
7	Bedömning i praktik och teori – grundlärare, 7,5 hp	Verksamhetsförlagd utbildning III - grundlärare i årskurs 4-6, 15 hp		Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete - grundlärare, 7,5 hp
8	Examensarbete Grundlära programmet, 4-6 – Engelska, SO, NO/Teknik, Matematik, Svenska språket, 30 hp (valbart ämne)			

I ämnesstudierna (165 hp varav 15 hp VFU) är ämnesteorin, ämnesdidaktik och praktik integrerade och satta i relation till läraryrket. Med ämnesstudier som grund bearbetas hur kursplaner för grundskolan och deras kunskapskrav tolkas och blir till undervisning som utvecklar ämnesspecifika förmågor; hur elevernas lärande kan stödjas; hur lärare kan bedöma och ge återkoppling på elevers lärande. Varje ämne/ämnesblock är koncentrerat i terminslånga kurser. Detta innebär att den ämnesmässiga fördjupningen sker inom kurs, medan det finns en progression beträffande generiska färdigheter mellan kurser. Matematikstudierna är dock uppdelade i två kurser, 30 hp i termin 2 och 15 hp i termin 6, beroende på att de ämnesinriktade första två omgångarna av VFU är förlagda inom matematik. Svenska språket läses termin 3 och engelska termin 5. Termin 4 utgörs av valbara ämnesstudier. Från början fanns alternativen samhällsorienterande ämnen samt naturvetenskapliga ämnen och teknik. Från och med de kullar som startade ht 2017 erbjuds även alternativen bild och musik och det förs diskussioner om att erbjuda drott. Det ämnesdidaktiska perspektivet ger en tydlig yrkesrelevans i de fördjupade ämnesstudierna och skapar förutsättningar för en teorianslutna VFU och en praxisnära analys av gjorda erfarenheter. Examensarbetet (30 hp) i termin 8 skrivs i svenska, engelska, matematik, samhällsorienterade ämnen eller naturvetenskap och teknik som ett självständigt ämnesdidaktiskt forskningsanknutet arbete med relevans för kommande yrkesutövning.

Under den *verksamhetsförlagda utbildningen* (VFU; 30 hp varav 15 hp i ämneskurser matematik) omsätts och problematiseras förvärvade kunskaper i praktiskt lärarbete. Detta fördjupar förståelsen för läraryrkets mångsidighet och komplexitet liksom utvecklar pedagogiska och ämnesdidaktiska färdigheter. Erfarenheter under VFU bearbetas i de teoretiska studierna. Studenten deltar med ökande självständighet i pedagogiska kärnaktiviteter som planering, genomförande och uppföljning av undervisning. Andra viktiga områden är utvecklingssamtal, samarbete med föräldrar, tolkning och konkretisering av styrdokument samt lokalt utvecklingsarbete. VFU är organiserad i s.k. partnerområden inom kommuner i och utanför regionen. Studenten verkar inom ett partnerområde under hela sin utbildningstid vilket ger kontinuitet och successiv fördjupning i studentens utveckling mot läraridentitet.

Kau ingår i försöksverksamheten med övningsskolor 2014-2019. Samtliga studenter som läser grundlärarprogrammet på campus placeras på övningsskolor inom fem skolområden i Karlstads, Kils och Hammarö kommuner. Syftet är att kvalitetsutveckla VFU och stärka studenters lärande samt stimulera skolutveckling på vetenskaplig grund och kompetenshöjning i övningsskolorna. Åtgärder är bland annat koncentration av studenter och lokala lärarutbildare (LLU) till färre skolor, förstärkt handledarutbildning, placering av studenter två och två under VFU I och VFU II för att ge övning i observation och återkoppling, samt att genomföra dialogseminarier om yrkesprofessionen. Till skillnad mot gängse VFU byter studenter i övningsskolor skola mellan VFU I och VFU II, vilket ger insikter i olika förhållanden och undervisningspraktik. Samtidigt ger organisationen runt övningsskolorna kontinuitet och sammanhang samt organiserar aktiviteter riktade till såväl LLU:er som studenter och bidrar till båda gruppernas professionsutveckling med fokus på sådana områden som uppfattas som särskilt kritiska och problematiska i VFU. Tillsammans med VFU-samverkansgruppens arbete ger den systematik i återkoppling om hur adekvat utbildningen är. Lärcenterstudenterna omfattas inte av övningsskoleprojektet, men erfarenheter därifrån används för att kvalitetsutveckla distansutbildningen. Bland annat tillämpas trepartssamtal i uppföljning inom samtliga VFU-kurser vid såväl campus som campus lärcentrum.

Vid Kau vilar kvalitetsansvaret för grundlärarprogrammet och andra lärarutbildningar på lärarutbildningsnämnden (LUN). Varje program har en programledare som operativt samordnar programmen och leder programråden. LUN beställer kurser från de två fakulteterna, vilka ansvarar för kursernas kvalitet och lärarförsörjningen.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Som akademisk yrkesutbildning bedömer KaU att det är av största vikt att lärarutbildning vilar i en aktivt forskande miljö samtidigt som den utförs i nära samverkan med faktisk yrkesutövning. Forskningen samlas i fyra didaktiska och ämnesdidaktiska centrumbildningar och är praxisnära och yrkesrelevant. Flertalet lärare förenar akademisk och professionsinriktad kompetens. De ämnesdidaktiska doktorander som medverkar i undervisningen bidrar med ett forsknings- och skolperspektiv. Flertalet adjunkter kombinerar erfarenheter från skolverksamhet med kunskaper om lärarutbildningens uppbyggnad och innehåll, vilket gör dem särskilt betydelsefulla i att stödja studenternas lärande och hålla samman olika utbildningsdelar. En tredjedel av adjunkterna genomgår forskarutbildning. Ett ytterligare komplement är att studenterna även utanför VFU får möta förstelärare och särskilt kvalificerade lärare. Genom en överenskommelse som slutits med skolhuvudmännen i Värmland, den så kallade Värmlandsmodellen, kommer professionens främsta företrädare involveras på deltid i yrkesförberedande moment även vid sidan av VFU för att kunna förmedla beprövad erfarenhet från aktuell praktik. Avtal med enskilda skolhuvudmän håller nu på att slutas. Dessa skolverksamma lärare utgör en betydande andel av de tidsbegränsat anställda lärarna i utbildningen. Med den mix av lärare som medverkar i utbildningen kan den hävdas vila på såväl forskning som beprövad och aktuell skolerfarenhet. Lärarlaget har stark professionskompetens. 73 procent av undervisningstiden sker med lärare som har lärarexamen.

Kau har i sin tillståndsansökan angett att minst 50 procent av undervisningstiden ska ske med disputerade lärare. Enligt bifogad lärartabell var andelen nästan exakt 50 procent under senaste året. Andelen bland tillsvidareanställd personal vid Kau var 59 procent. Tidigare har uppmärksammats att målet inte kunnat nås, beroende på faktorer som sjukdom och brister i personalplaneringen. Därför vidtogs kraftfulla åtgärder för att höja andelen disputerad medverkan. Åtgärderna gällde förbättrad rekrytering och satsningar på kompetensutveckling genom forskarutbildning av adjunkter. Särskilt det sistnämnda har haft stor påverkan på andelen disputerade, men också forskningsförankringen av utbildningen. Satsningen på forskarutbildning av adjunkter fortsätter. Av de adjunkter som redovisas i lärartabellen genomgår 20 procent aktiv forskarutbildning (23 procent bland tillsvidareanställda adjunkter).

En brist är att det nästan saknas medverkan av professorer i utbildningen. Detta är en baksida av att Kau:s utbildningsvetenskapliga forskning, och särskilt den ämnesdidaktiska, haft mycket stor framgång att erhålla externa forskningsmedel, vilket gjort att de ledande forskarna i mindre utsträckning funnits tillgängliga för undervisningen. Kau har ett uttalat mål att forskare ska undervisa minst 20 procent av tjänstetiden, något som för enskilda forskare inte uppnåtts. Utvecklingen av forskningen ger dock möjlighet att förbättra forskningsförankring av utbildningarna och kommer på sikt leda till att det finns ett ökat antal seniora forskare som är tillgängliga för undervisning.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Utbildningens forskningsförankring vilar på forskande ämnesinriktade, ämnesdidaktiska och allmäntdidaktiska miljöer, finansierade av fakulteter och LUN i samverkan. Fakulteterna har arbetsgivaransvar för lärare och svarar för forskningsutrymme till lektorer och professorer. Inom fakulteternas institutioner finns forskarutbildningsämnen och högre seminarier. Ett flertal institutioner har lärare verksamma inom lärarutbildningen. Ansvar för den utbildningsvetenskapliga kärnan vilar dock på två institutioner, Institutionen för pedagogiska studier och Institutionen för samhälls- och kulturvetenskap. Den forskarutbildning som har relevans för grundläroprogrammet bedrivs inom flera olika forskarutbildningsämnen, där dock forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete kan framhållas särskilt.

Av universitetets samlade forskningsanslag riktas enligt planeringsdirektivet 2017-2019 9 procent drygt 20 mnkr årligen, till LUN för lärarutbildningsanknuten forskning. Anslaget kanaliseras huvudsakligen via fyra ämnesdidaktiska och didaktiska centrumbildningar som verkar ämnes- och fakultetsövergripande – Centrum för samhällsvetenskapernas didaktik (CSD), Centrum för språk och litteraturdidaktik (CSL), Science, Mathematics, Engineering Education (SMEER) och Utbildningsvetenskapliga studier av barn och barndom (UBB). Alla centrumbildningarna bedriver forskning som är praxisnära och yrkesrelevant med relevans för grundskolan. Satsningen på centrumbildningar har varit ett framgångsrikt sätt att bygga starka forskningsmiljöer, vilket bland annat visas av framgång i att få externa forskningsanslag. Ett annat kvitto på framgång är att ROSE (Research on Subject-specific Education), som bildats ur de ämnesdidaktiska centrumbildningarna år 2016 utnämndes till stark forskargrupp inom Kau grundat på internt beslutade kriterier. ROSE tilldelas särskilda utvecklingsmedel för att uppnå kriterierna för excellent forskargrupp. Kriterierna berör, förutom vetenskaplig excellens och extern finansiering, forskningsförankring av grundutbildning, att forskarna ska vara till minst 20 procent engagerade i utbildning och samverka med omgivande samhälle samt att forskargruppen ska ha en inkluderande kultur som involverar även adjunkter.

Flertalet av de lärare som medverkar i grundläroprogrammet är knutna till centrumbildningarna och ROSE, antingen i de projekt de finansierar eller i högre seminarier. Centrumbildningarna har seminarier som involverar även adjunkter verksamma i utbildningen. Exempelvis genomförs nu ett CSL-projekt om lärarstudenters grammatikundervisning i åk 4-6, vilket involverar både adjunkter och lektorer som är verksamma i grundläroprogrammet, samt studenter som studieobjekt. Projektet kommer således att få återverkningar på utbildningen såväl under genomförandet som i form av resultat.

Vid sidan av finansiering till centrumbildningar utlyser LUN i enlighet med sin nyligen antagna forskningsstrategi medel för forskningsförankring av utbildningen, särskilt inom UVK och VFU, samt beforskning av lärarutbildningens praktik, något som tidigare haft låg prioritet vid Kau.

Forskningsförankringen förstärks av att centrumbildningarna nu utvecklar FoU i samverkan med skolorna inom ramen för försöksverksamheten med praktiknära forskning (ULF). Till dags dato har även 42 skolverksamma lärare påbörjat forskarutbildning vid Kau, särskilt inom ramen för statliga satsningar och nationella forskarskolor. Många av dessa medverkar i utbildningen och kan förmedla både ett vetenskapligt och ett skolnära perspektiv, samtidigt som de utgör en integrerad del av lärarlaget.

Centrumbildningar ansvarar själva för allokeringen av sina forskningsresurser, men utvärderas i efterhand främst utifrån vetenskaplig produktion och kvalitet, extern finansiering och bidrag till forskningsförankring av lärarutbildning. I många av de projekt som drivs inom centrumbildningarna medverkar även adjunkter. Den pågående forskningen får återverkningar i undervisningen dels genom att föreläsningar, seminarier, tematiska uppgifter och studentprojekt tar utgångspunkt från forskningen, dels genom att studenterna tidigt får tillägna sig ett forskande arbetssätt. Indirekt får forskningen återverkan på kursplaner och litteraturlistor. De projekt som präglar utbildningen har ofta en grund i pågående forskning och resultaten diskuteras med hänsyn till aktuellt forskningsläge. I många fall initieras examensarbetsprojekt i nära anslutning till forskningen.

Som exempel kan tas följande forskningsområden med beröring till matematikämnet:

- användning av ämnesdidaktiska modeller och representationer
- bedömningsforskning i komplexa uppgiftstyper
- digitalisering, och då särskilt tillämpningar av programmet Geogebra
- learning study
- professionalisering av lärare
- problemlösning i förskoleklass
- särskilt begåvade elever i matematik

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. *visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

Enligt Kau:s synsätt kräver yrkesutövningen en ämnesförtrogenhet som ger studenterna en grund för självständig kunskapsinsamling samt förmåga att omsätta ämnesstoff i undervisning. Därför integreras ämnesinnehållet med ämnesdidaktiken, vilket ökar studenternas djupförståelse av begrepp och samband, samt ökar deras motivation, samtidigt som ämnesstudierna får en tydlig roll i lärarblivandet. Genom att diskutera undervisningsupplägg synliggörs och bearbetas ämneskunskaperna och befästs ytterligare genom forskningsrelaterade arbetsuppgifter och kontakt med pågående forskning. Arbets sättet kännetecknar studierna inom såväl den utbildningsvetenskapliga kärnan som ämneskurserna i svenska, matematik, samhällsorienterande ämnen, naturvetenskap och teknik, bild och musik.

I matematik är ämnesstudierna i huvudsak koncentrerade till delkursen Matematikundervisning utifrån lärar- och elevperspektiv, 22,5 hp, i andra terminen. Övriga delar av matematikundervisningen är renodlat ämnesdidaktiska eller gäller VFU. I delkursen behandlas centrala kunskapsområden i grundskolans matematik. Undervisningen sker med hjälp av sammanlagt 18 trettimmars föreläsningar, räknestugor, duggor, kurslitteratur samt kompendier och annat elektroniskt stöd som tillgängliggörs i lärplattformen. Undervisning om ämnesinnehåll och ämnesdidaktik kombineras. När studenten ställs inför uppgiften att förklara matematiska begrepp och operationer, förenkla utan att förvränga, förstärks ämneskunskaperna. Lärandemål är:

- tillämpa och förklara grundläggande matematiska begrepp inom taluppfattning och aritmetik,
- tillämpa och förklara grundläggande matematiska begrepp inom algebra, geometri, samband och förändring, sannolikhet och statistik

Aritmetiken belyses inom olika talområden med utgångspunkt i elevers grundläggande taluppfattning. Talsystem i olika historiska kulturer behandlas med betoning på positionssystemet. Algebrans roll i matematikundervisningen studeras med fokus på algebraiska uttryck och ekvationer samt bärande idéer kring samband och förändring. Olika representationsformer och laborativa materiel studeras och analyseras. Geometriska objekt och begrepp didaktiseras och ämneskunskaperna förstärks genom att studenterna får planera och genomföra mikroundervisning (se Mål 3 och 4). Sannolikhetslära och statistik diskuteras utifrån vardagliga situationer. Problemlösning och olika strategier vid problemlösning behandlas. Även forsknings- och utvecklingsarbete introduceras utifrån matematikdidaktisk utgångspunkt genom uppgifter som bland annat omfattar litteraturstudier gällande relevant forskning. Examination sker

genom två skriftliga tentamina som var och en är uppdelad i två delar, där första delen gäller matematiska baskunskaper och -färdigheter som man bör behärska för att undervisa i åk 4-6. Här krävs 100 procent rätt. Den andra delen berör mer avancerad matematik och även hur de ska didaktiseras. En typisk examinationsuppgift är:

Räkna ut varje uppgift med två olika metoder. Den ena metoden ska vara en algoritm/traditionell uppställning. Den andra metoden ska baseras på en effektiv strategi och vara anpassad efter de specifika talen i uppgiften. a) $289 + 154 + 611 + 36$ b) $3003 - 1998$ c) $19 \cdot 14$

Svenska, 30 hp, under termin 3 indelas i fyra delkurser, Introduktion till svenskämnet (3 hp), Språk-, läs- och skrivutveckling (10,5 hp), Barnlitteratur (10,5 hp) och Att undervisa i svenskämnet (6 hp). Ämnesstudierna är i huvudsak koncentrerade till de två 10,5 hp kurserna. I den introducerande kursen får dock studenterna träna sin språkliga förmåga i vetenskapligt skrivande. I Språk-, läs- och skrivutveckling fördjupas kunskaperna i grammatik, med examination i form av en skriftlig tentamen och en mikroundervisningsuppgift (se även Mål 1 och 4). Med detta och litteratur som bas får studenterna gruppvis utveckla undervisningsupplägg om kreativ grammatik som redovisas med skriftlig planering och på seminarium. Språkets struktur och variation studeras utifrån faktorer som kön, ålder, social och kulturell bakgrund. Särskilt berörs flerspråkighet. Teoretiska perspektiv på språk-, läs- och skrivutveckling introduceras och olika arbetssätt för att befärma elevers språkutveckling och språkliga medvetenhet behandlas. Informationssökning från olika källor diskuteras och med ett källkritiskt angreppssätt prövas källornas tillförlitlighet. Examination sker i form av litteraturseminarier, till vilka studenterna individuellt ska lämna in antingen anteckningsunderlag eller reflektionsprotokoll. Anteckningsunderlagen består i att studenterna lyfter tankegångar till seminariet enligt det så kallade PIMP-schemat (positivt, intressant, möjligheter, problematiskt).

Ytterligare en tematisk ingång som berör flerspråkighet är textanalys och multimodalitet, där studenterna får applicera grundläggande textanalytiska redskap och diskutera språklig variation i texter och dess orsaker. Undervisningen baseras på gängse textteoretiska modeller som sedan studenterna tillämpar när de analyserar språk och kontext. Det är ett betydelsefullt undervisningsmoment eftersom det utgör den teoretiska grunden för analyserna av elevtext som de sedan gör i delkurs 4, när elevers skrivförmåga ska bedömas. Där aktualiseras även den grund i formella grammatiska kunskaper som studenterna undervisats och examinerats i delkurs 2. Under de senaste åren har vi lagt alltmer vikt och tid i undervisningen vid analys av och kunskap om språkets formella sida, eftersom det är tydligt att studenterna behöver denna grund för att diskutera och värdera elevers läsande och skrivande. Det är även viktigt för att förstå och diskutera på djupet och i detalj flerspråkighetsproblematiken.

I litteraturredkursen ges en översikt över barnlitteraturen och dess historia. Olika forskningsperspektiv på barnlitteratur introduceras och tillämpas för att analysera litterära texter. Olika genrekarakteristika problematiseras utifrån allmänlitterära och sociokulturella sammanhang. Skönlitteratur jämförs med andra berättande genrer, såsom film, television och dataspel. Studenterna får även tillämpa litteraturredaktiska modeller, som litteratursamtalet för att fördjupa förståelsen. Centralt i undervisningen är litteraturseminarier, av vilka fyra är examinerande och till vilka studenterna ska lämna individuella skriftliga textanalyser före eller efter seminariet. Vissa seminarier utgör underlag för den hemtentamen som utgör kursens huvudsakliga examination. I hemtentamen ska studenten analysera och problematisera skönlitteratur utifrån angivna frågeställningar. För godkänt krävs att frågorna besvaras så att angiven skönlitteratur diskuteras på ett analytiskt sätt och tolkas med stöd av facklitteratur. Centrala

begrepp ska förklaras och texten ska vara sammanhängande, visa gott språkbruk och korrekt referatteknik.

I den sista delkursen Att undervisa i svenskämnet, 6 hp, byggs ämneskunskaperna på genom att studenterna får genomföra textanalyser utifrån etablerade genrep pedagogiska modeller. Detta arbetssätt tillämpas i analys och bedömning av elevtexter och elevers läsförståelse. Studenterna planerar även lektioner och genomför mikroundervisning som utgår från forskning och olika teorier som behandlar lässtrategier som syftar till att göra slutledningar utifrån komplexa kunskapsinhämtningar i texter. I delkursen skrivs en uppsats om läs- och skrivsvårigheter med anknytning till ämnet svenska. Uppsatsen grundas på en fältstudie som används för att identifiera en frågeställning som analyseras med hjälp av vetenskaplig litteratur som studenten själv sökt fram. Studenterna får även tillgång till ett rikt material med filmer och annat material som beskriver aktuellt kunskapsläge.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen*

Inslag som ger kunskap och erfarenhet att tillämpa ett undersökande arbetssätt genomsyrar hela utbildningen. Förmågan att diskutera och argumentera utifrån evidens i motsats till personligt tyckande tränas och bedöms. Redan i första UVK-kursen, Skola som system och idé, 15 hp, genomförs ett enklare vetenskapligt arbete över skolans värdegrund, där studenterna söker litteratur och genomför en textanalys. I påföljande kurs Den lärande eleven, 15 hp, också UVK, utvecklas grunder i vetenskapsteori och studenterna får tillägna sig grundläggande metodkunskap gällande observations-, enkät-, intervju- och textanalysundersökningar. Ett lärandemål är:

- redogöra för och jämföra olika teoretiska och erfarenhetsbaserade perspektiv på barns och ungas lärande och utveckling och övergripande kunna koppla det till centrala begrepp som behaviorism, kognitivism, pragmatism och det sociokulturella perspektivet

Föreläsning och litteratur ger grund i vetenskapsteori och perspektiv på lärande. Individuell examination av begreppsförståelse sker i quizform. Lärandemålet examineras vidare i seminarier. Vid ett seminarium ska gruppvis jämföra olika perspektiv på lärande utifrån valda narrativ med stöd av kurslitteratur och vetenskapliga artiklar som gruppen sökt fram. Redovisning sker med en digital presentation. Ett centralt moment i kursen utgörs av en individuell miniuppsats (5 hp) som ska baseras på fältarbete/auskultation där studenterna observerar elevernas aktiviteter i klassrummet och på rast och samlar in kvalitativa och kvantitativa data som bearbetas och redovisas. Miniuppsatsen ska vara formellt riktigt strukturerad som en vetenskaplig uppsats och omfatta referenser till kurslitteratur och minst två sökta vetenskapliga artiklar. Arbetet pågår fortlöpande under kursen, vilket ger studenterna möjligheter att successivt tillämpa rön från litteraturstudier, föreläsningar akademiskt skrivande och vetenskaplig metod samt erfarenheter från seminarier och gruppuppgifter i planering, genomförande och analys.

I ämneskurserna under följande terminer tillämpas vetenskapligt skrivande vetenskaplig analys i olika skrivuppgifter. I fältuppgifter tillämpas och utvecklas metodkunskaper. Förmågan att tolka kvantitativa data och utföra enklare kvantitativa analyser utvecklas genom statistikundervisningen i Kreativ matematik I, 30 hp, där exempelvis diagram, central- och spridningsmått behandlas. I Svenska, 30 hp, genomförs en individuell vetenskaplig skrivuppgift i delkursen Introduktion till svenskämnet, 3 hp, som går ut på att problematisera svenskämnets utveckling och förhållningssätt till lärande. Uppsatsen baseras på angiven

kurslitteratur och ska ha en formellt riktig uppställning som en vetenskaplig artikel. Under följande delkurser tränar studenterna metodfärdigheter för exempelvis textanalys, vilka behövs i vetenskapligt arbete i svenska. Tillämpning sker i den sista delkursens uppsats om perspektiv på läs- och skrivsvårigheter med anknytning till svenska. Här samlar studenterna empiri vid fältarbete genom observation och analyserar den med bakgrund av litteraturreferenser som studenterna söker i kurslitteratur och i vetenskaplig litteratur.

I de avslutande UVK-kurserna fördjupas kunskaperna om vetenskapligt arbetssätt och vetenskapligt skrivande och sätts i en ämnes- och ämnesdidaktisk kontext. Studenterna tränas även i att föra en vetenskapligt grundad diskussion. Exempelvis finns ett moment i Leda lärande där studenterna studerar intervjuteknik och genomför intervjuer, bearbetar materialet, drar slutsatser samt redovisar det med opponenterförfarande. Relationen mellan vetenskaplig och erfarenhetsbaserad grund berörs i fältuppgifter och särskilt VFU. Under VFU I ska studenterna reflektera över relationen mellan teori och praktik genom auskultationer och diskussioner och i examinerande muntliga och skriftliga uppgifter. Detta fördjupas vidare under VFU II, vilket visas av bland annat lärandemålet ”analysera den egna undervisningen och argumentera för hur den förankras i styrdokument, ämneskunskap och ämnesdidaktik”.

Vetenskapsteori och forskningsmetoder behandlas särskilt i kursen Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete. Kursens syfte är att fördjupa studenternas kunskaper, färdigheter och förhållningssätt om forsknings-, kvalitets- och utvecklingsarbete som har en för grundskolan tydlig yrkesorientering.

Lärandemålen är:

- analysera och värdera forskning om skolors och lärares utvecklingsarbete och resultat
- redogöra för olika vetenskaps- och kunskapsteoretiska perspektiv på forskning med relevans för utbildning, undervisning och lärande
- jämföra, analysera och värdera olika forskningsdesigner och forskningsmetoder med relevans för utbildning, undervisning och lärande
- identifiera och värdera olika positioneringar och metodval inom ämnesdidaktisk forskning med relevans för genomförandet av en vetenskaplig undersökning

Examinationen sker genom individuella skriftliga inlämningsuppgifter som seminariebehandlas. Kursen byggs upp genom olika teman som berör vetenskapsteoretiska perspektiv på ämnesdidaktisk forskning respektive olika forskningsdesigner och metodologiska ansatser – observations-, intervju- och enkätmetoder. Ett tema gäller jämförelse av forskningsansatser och metoder i ämnesdidaktisk forskning i svenska, matematik, samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. Här arbetar studenterna i olika seminariegrupper beroende på deras planerade ämnesinriktning av examensarbetet. Examination sker i seminarium, till vilket studenten ska skriva en text som jämför och analyserar forskningsmetoder avseende giltighet, generalisering, validitet och reliabilitet. Detta gör att studenterna har större möjlighet att se alternativa forskningsdesigner för att analysera en viss problematik i sitt examensarbete och i senare utvecklingsarbete. Vid seminariet analyseras texterna med opponenterförfarande. Seminarieledarna utgörs av handledare och examinatorer i examensarbetet och kan genom konstruktiv kritik förbereda studenterna inför examensarbetet. Genom kursens upplägg och koppling till examensarbetet får studenterna konkret erfarenhet av att arbeta med forskningsmetoder och kan tydligare få insikt om sambanden mellan frågeställningar, metoder, resultat och deras tolkning.

Studenten tränas genom hela utbildningen systematiskt att ta del av och förmedla vetenskap samtidigt som de utvecklar färdigheter att själva genomföra vetenskapligt förankrade undersökningar och

skolutvecklingsprojekt. Metodundervisning sker också fortlöpande, men fördjupas i den särskilda metodkursen före examensarbetet. Ett utvecklingsområde är kvantitativa metoder som skulle behöva fokuseras tydligare tidigt i utbildningen, varför översyn nu sker. Att förhållandevis få studenter väljer att tillämpa kvantitativa metoder i sitt examensarbete beror dock inte primärt på bristande metodkunskaper, utan att kvantitativa undersökningar för att bli meningsfulla ofta kräver mer avancerade ämneskunskaper än vad studenterna kan uppnå inom de ramar som grundläroutbildningen ger. Att studenterna i metodkursen får analysera alternativa metodval och kombinera metoder syftar därför inte bara till större metodförståelse, utan också att kompensera dem för att de saknar ämneskunskaper på avancerad nivå när de ska skriva ett examensarbete på avancerad nivå.

I examensarbetskursen sker nu ett intensivt arbete att utveckla studenternas metodanvändning. I de olika ämnen som examensarbetena skrivs skiljer sig organisation och upplägg, men generellt sker handledningen med grupphandledning där det genomförs särskilda metodseminarier. I särskilt matematik, men också i övriga examensarbetsämnen, strävar man efter att samla flera examensarbeten inom samma problemområden, företrädesvis i anslutning till pågående forskning. Därigenom kan studenterna stötta varandra i materialinsamling och metodanvändning. I kursen ingår även seminarier där studenterna får diskutera resultat och analys (se vidare Mål 6).

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet*

Examensmålet berör utveckling av generiska färdigheter som krävs för ett evidens- och erfarenhetsbaserat arbetssätt som under utbildningen primärt tillämpas i den egna praktiken, men som också ger förutsättningar för att kunna bedriva skolutveckling. Det handlar om att kunna bearbeta och syntetisera erfarenheter och rön, göra experiment, dra slutsatser och rapportera. Aspekter av examensmålet har beröring med olika delar av utbildningen

Förmågan att insamla, systematisera och reflektera över erfarenheter och forskningsrön utvecklas kontinuerligt under utbildningen. Under första terminens UVK-kurs Den lärande eleven, 15 hp, sker undervisning i litteratursökning och observationsstudier, vilka tillämpas i en fältstudie där studenterna ska observera elevers aktiviteter i kvalitativa och kvantitativa termer, sammanställa och redovisa iakttagelserna som en vetenskaplig uppsats, där resultaten ska diskuteras mot kurslitteratur och sökt litteratur.

Utifrån denna utgångspunkt kommer studenterna i VFU I under följande termin möta olika personalgrupper i skolan, auskultera och genomföra egen undervisning. Ett lärandemål i VFU I är att "beskriva och reflektera över den egna undervisningen och hur den förankras i styrdokument, ämneskunskap och ämnesdidaktik". Studenten ska planera, genomföra och utvärdera två aktiviteter i matematik där ett kreativt, laborativt undervisningssätt provas. Erfarenheterna samlas i en skriftlig inlämningsuppgift, med bestämd struktur, där det ska finnas en teoretisk grund för val av upplägg och där erfarenheterna ska analyseras och diskuteras med grund i litteratur. Motsvarande mål, med högre ställda krav på självständighet och omfattning finns även i VFU II och VFU III. I VFU II kopplas målet till ett undervisningstillfälle där digitala verktyg utnyttjats. Examination sker i ett seminarium till vilket studenten ska ge ett underlag som diskuterar erfarenheterna med Lgr11 och litteratur som grund. Förmågan att reflektera över erfarenheter och professionsutveckling görs även i den självvärdering som används som grund för trepartssamtal som genomförs mellan student, lokal lärarutbildare och universitetsmentor.

Under ämnesstudierna handlar en betydande del av examinationsuppgifterna om att reflektera över ämnesdidaktisk forskning. I Kreativ matematik I, 30 hp, Svenska, 30 hp, och Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, tillämpas mikroundervisning, vilken berör stora delar av examensmålet. Studenterna planerar ett kortare undervisningsavsnitt utifrån ämnesteorin och ämnesdidaktisk teori, genomför och spelar in undervisningen i studentgruppen, analyserar mikrolektionen i gruppen, drar slutsatser och eventuellt gör om lektionen med ett reviderat upplägg. Den matematikhistoriska undervisningsuppgift enligt konceptet Grej-Of-The-Day som redovisas under mål 5, är ett exempel på sådan mikroundervisning. Undervisande

moment där studenterna på ett liknande sätt får samla erfarenheter finns även i Svenska och andra ämneskurser.

I UVK på avancerad nivå utvecklas förutsättningar att driva verksamhetsutveckling. Kursen Leda lärande, 15 hp, gäller särskilt ledarskap inom undervisning, men också i relation till skolans styrning och ledning. Kursen berör även att stimulera delaktighet och ge inflytande till elever samt att samverka med föräldrar, myndigheter och det övriga samhället. Bland examinerande moment ingår att i grupp planera en pedagogisk aktivitet som ska ge reellt elevinflytande, genomföra den och utvärdera den. En responsgrupp har särskilt ansvar att ge muntlig och skriftlig återkoppling. Inför redovisningen lämnas en skriftlig lektionsplanering, där aktiviteterna motiveras med litteraturstöd, vilken kommenteras av responsgruppen.

I kursen Bedömning i praktik och teori, 7,5 hp, behandlas bedömning som pedagogiskt instrument för att utveckla elevers lärande. Ett lärandemål är att "kritiskt granska bedömningsunderlag utifrån pedagogiska och ämnesdidaktiska teorier/modeller/perspektiv". Målet examineras i två seminarier som diskuterar examinationsuppgifter. Till det första väljer studenterna en examinationsuppgift och analyserar den utifrån koppling till styrdokument, pedagogiska och ämnesdidaktiska perspektiv. Till det andra seminariet ska studenterna konstruera en examinationsuppgift med bedömningsunderlag. På seminariet diskuterar en annan student uppgiften utifrån bland annat kunskapskrav, validitet, reliabilitet och progression.

Kursen Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete, 7,5 hp, syftar till att fördjupa studenternas förmåga att bedriva utvecklingsarbete genom kännedom och förmåga att värdera forskningsmetoder och -designer. Dessa förmågor ger förutsättningar att genomföra examensarbetet framgångsrikt och därmed ge ett bidrag till kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet. Av relevans för examensmålet är även lärandemålet: "analysera och värdera forskning om skolors utvecklingsarbete och resultat" Målet examineras med en skriftlig individuell uppgift där studenterna ska jämföra och analysera faktorer av betydelse för att skapa en god lärandemiljö som stimulerar och utvecklar elevernas lärande samt föreslå prioriterade åtgärder med stöd av den forskning som presenteras i Hatties *Synligt lärande* och Håkanson & Sundbergs *Utmärkt skolutveckling* och *Utmärkt undervisning*.

Under VFU III ska studenten demonstrera förmåga att professionellt kunna tillämpa och förena innehållslig, didaktisk och ledarskapskompetens i självständig yrkesutövning. Detta innefattar att kunna: "argumentera för teoretiskt välgrundade möjligheter till verksamhetsutvecklande arbete. Detta lärandemål examineras med en skriftlig uppgift som beskriver och motiverar hur studenten organiserar, bedömer och dokumenterar elevernas lärande under en längre periods undervisning med utgångspunkt från litteratur. Under ett uppföljande seminarium ska studenterna kommentera varandras texter och diskutera styrkor och utvecklingsbehov.

Examensarbetet, 30 hp, är ett bidrag till kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet. I kursen ingår litteraturseminarier där studenterna ungefär mitt i terminen, presenterar och diskuterar sina forsknings- och teoriavsnitt samt får synpunkter av seminarieleddaren. Det ingår även ett seminarium där studenterna får hjälp med resultat och analysdelen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt*

UVK-kurserna under första terminen lägger grunden i allmändidaktik. Särskilt i den andra kursen Den lärande eleven, 15 hp, behandlas individualisering av undervisningen och utbildningen berör undervisningsfärdigheter som att uttrycka sig verbalt, estetiskt och med hjälp av digitala hjälpmedel.

Under ämneskurserna får studenterna tillämpa ämnesdidaktik i olika övningar. I Kreativ matematik I, 30 hp, ingår flera moment som innebär att studenterna får leda mindre undervisningsmoment för medstudenter eller elevgrupper. Mikroundervisning genomförs vid två tillfällen (se även Mål 1 och 3), vilket ger studenterna möjlighet att planera, genomföra och utvärdera sin undervisning. I kursen ingår även en fältstudie i utematematik, där studenterna i grupp planerar, genomför och utvärderar geometriaktiviteter med inslag av estetiska lärprocesser som ska stimulera till kreativitet och upptäckarglädje hos eleverna. Planeringen med koppling till Lgr 11 och reflektioner över genomförande och utvärdering redovisas skriftligt och diskuteras muntligt i seminarium. Även i Svenska, 30 hp, ingår uppgifter där studenterna får demonstrera undervisningsupplägg. Ett exempel är ett seminarium kring kreativ grammatik, där studenterna i grupp till seminariet ska lämna in en lektionsplanering kring ett grammatikområde per grupp. Under seminariet ska gruppen presentera upplägget, genomföra undervisningen och diskutera upplägget. Autentisk lektionsplanering ingår i mikroundervisningen om läsförståelse och lässtrategier i delkurs 4. Autentiska undervisningsmoment ingår även i delkurs 4 där studenterna arbetar med Skolverkets bedömningsmaterial och autentiskt elevmaterial.

Examensmålet uppfylls särskilt genom VFU där studenten får planera, genomföra och utvärdera undervisning under handledning av lokal lärarutbildare som också bedömer studentens prestationer och medverkar i trepartssamtal där studentens professionella utveckling diskuteras. Studenten ska under VFU-perioderna successivt öka sin egen undervisning. Under VFU I ska studenten planera och genomföra minst fem undervisningstillfällen per vecka, i VFU II åtta tillfällen per vecka, för att i VFU III kunna ta ansvar för hela skoldagar. I de tre VFU-kurserna finns ett examensmål som uttrycker förmågan att tillämpa ämnesdidaktik, med tydlig progression mellan VFU-perioder. I VFU I formuleras målet som "under handledning kunna planera och genomföra undervisning av viss omfattning med utgångspunkt i skolans styrdokument och teoretiskt förankrat i ämneskunskap och ämnesdidaktik", i VFU III som "planera, leda, genomföra och utvärdera längre perioders undervisning i den egna ämneskombinationen, med utgångspunkt i skolans styrdokument och teoretiskt förankrat i ämneskunskap och ämnesdidaktik". I

bedömningsunderlaget som den lokala lärarutbildaren fyller i som underlag för betygsättning uttrycks innebörden av målet som:

- planerar och genomför undervisning som utgår från förmågorna i ämnets syfte, är bedömningsbart utifrån angivna delar av kunskapskraven och är förankrat i centralt innehåll
- planerar och genomför och utvärderar hela arbetsområden från början till slut
- visar goda ämneskunskaper som skapar förutsättningar för elevers lärande
- visar god ämnesdidaktisk medvetenhet och kunskap, beaktande de didaktiska frågorna vad, hur, varför och för vem
- visar tydligt ledarskap i klassrummet.

Om den lokala lärarutbildaren anser att studenten uppfyller lärandemålet ska alternativen "Ja" eller "Ja, med hög kvalitet" fyllas i och svaret motiveras.

De två första VFU-perioderna är delkurser i Kreativ matematik I och II och särskilt VFU I har fokus på matematik och är integrerad med övriga kursdelar, eftersom studenterna då inte läst några andra ämneskurser. VFU III är däremot en fristående kurs, där studenten ska ges möjlighet att undervisa i alla ämnen som ingår i utbildningen. Under VFU I ska studenten i samråd med lokal lärarutbildare planera, genomföra och utvärdera aktiviteter i matematik vid minst två tillfällen för att prova ett kreativt, laborativt undervisningssätt. Studenten ska sedan skriva en rapport beskriva och reflektera över undervisningen och hur den förankras i styrdokument, ämneskunskap och ämnesdidaktik. Rapporten ska för att vara godkänd vara skriven enligt en given mall och innehålla en diskussion med referenser till styrdokument, kurslitteratur och annan relevant litteratur.

I VFU III examineras även de färdigheter gällande främst ledarskap och bedömning som utvecklats i de UVK-kurser på avancerad nivå som föregår. I bedömningsunderlaget ska den lokala lärarutbildaren gällande bedömning bland annat ta ställning till om studenten:

- planerar och genomför bedömningssituationer (diagnostiska/formativa/summativa) med förankring i styrdokument
- analyserar elevers kunskaper utifrån undervisningssituationer och bedömningsunderlag
- kommunicerar och motiverar bedömning till eleven (formativ, summativ och i förekommande fall, betygsättning).

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling*

Under första terminen får studenterna i Skola som system och idé, 15 hp, i grupparbetsform diskutera den pedagogiska verksamheten i perspektiv av den kommunala styrkedjan, skolans värdegrund och läroplansteori. Den lärande eleven, 15 hp, behandlar basala frågor om elevers lärande och utveckling, som vad som gör att elever lär sig enskilt och i grupp. Kursen syftar även till att studenterna ska utveckla professionellt förhållningssätt och professionsspråk och att relatera teori och forskning till pedagogisk praktik. Grunderna i specialpedagogik som kunskapsområde läggs. I kursen får studenterna tillämpa digitala verktyg och estetiska uttrycksformer som pedagogiska hjälpmedel. Lärandemålet att "förklara betydelsen av varje elevs delaktighet i pedagogiska sammanhang" examineras med en skriftlig gruppuppgift om ett valt tema gällande barns uppväxtvillkor där gruppen ger individuella bidrag till en gemensam text i Google Docs. Texten publiceras som en blogg andra studenter ska ge kommentarer på vilka i sin tur ska besvaras av gruppmedlemmarna. Lärandemålet belyses även i en kvalitativ och kvantitativ observationsstudie av elevers delaktighet i olika pedagogiska aktiviteter. Studien redovisas med en miniuppsats 5 hp, som disponeras som en akademisk uppsats.

Under ämnesstudierna får studenterna tillämpa och diskutera ämnesdidaktik och bearbeta utmaningarna att stimulera alla elevers lärande och delaktighet i lärandeprocesserna. Som exempel kan ges Kreativ matematik I där lärandemålen:

- planera och värdera olika arbetssätt, däribland estetiska lärprocesser, som kan stimulera till kreativitet och upptäckarglädje
- analysera och problematisera frågor om lärande och undervisning i matematik i förhållande till elevers olika bakgrunder och förutsättningar att lära matematik

examineras genom att studenterna får omsätta teoretiska kunskaper i kreativa aktiviteter. Inom matematikhistoria planeras undervisning i grupp enligt konceptet Grej-Of-The-Day. Planeringen presenteras digitalt för tvärgrupper med oppositionsförfarande. Efter revidering genomförs undervisningsmomentet i klass, dokumenteras i skrift där gruppen diskuterar erfarenheterna. Vidare genomförs en fältstudie där studenterna gruppvis planerar med koppling till LGR 11, genomför och utvärderar uteundervisning i geometri för elevgrupper. Aktiviteten dokumenteras skriftligt. I samband med detta genomför även studenterna en mikrolektion i geometri som spelas in och diskuteras.

I Svenska, 30 hp, finns lärandemålet att "beskriva hur man med grundläggande grammatiska kunskaper formar en kreativ grammatikundervisning med inslag av estetiska lärprocesser", vilket examineras med en gruppvis planeringsrapport samt gruppredovisning på seminarium omfattande teori, genomförande av undervisningsmoment och diskussion. Studenterna ska visa att deras didaktiska lösning ska vara förankrad i styrdokumentet samt förklara det teoretiska ramverket med anknytning till deras grammatikområde. Redovisningen avslutas med en diskussion där upplägget utvärderas.

I Svenska finns en delkurs Att undervisa i svenskämnet, 6 hp, som omfattar bland annat lärandemålet "diskutera och problematisera olika perspektiv på undervisning i svenskämnet i årskurs 4-6", där studenterna på olika sätt får utvärdera undervisning och diskutera utveckling, bland annat i en omfattande fältstudie (se under Mål 6).

I Kreativ matematik II, delkursen Matematikundervisning utifrån lärar- och elevperspektiv, 7,5 hp, som avslutar ämneskurserna i termin 6, är huvudsyftet att fördjupa kunskaper om elever i svårigheter, hur behoven kan uppmärksammas och stödet kan utformas. Kursens examinerande moment omfattar två enskilda skrivuppgifter om specialpedagogik respektive pedagogisk planering. Den specialpedagogiska uppgiften examinerar främst lärandemålet "redogöra för hur såväl elever i behov av särskilt stöd som de som lätt når målen i matematik kan uppmärksammas, handledas och stödjas "genom åtgärdsplaner baserade på fall. Bedömningskriterierna anger att för godkänt krävs "väl beskrivet förslag på hur respektive fall kan hanteras med relevanta motiveringar utifrån styrdokument och forskning". I den pedagogiska planeringen ska ett matematikområde inom området rationella tal planeras utifrån Lgr 11 så att elevernas olika förmågor utvecklas och synliggörs. För godkänt krävs bland annat inledning med korrekt referering av litteratur, väl strukturerad planering lektionsvis skriven som en lärarhandledning samt diskussion om formativ och summativ bedömning inom området.

I de avslutande UVK-kurserna behandlas examensmålet främst utifrån ett ledarskaps, bedömnings- och skolutvecklingsperspektiv.

Studenterna får särskilt tydligt demonstrera uppfyllelse av examensmålet inom VFU. Studenten ska med stegrande grad av självständighet och komplexitet ansvara för undervisning och till denna skriva planer enligt en särskild mall och efteråt utvärdera. De två första VFU-perioderna utgör delkurser av Kreativ matematik I och II och särskilt VFU I har en tydlig ämnesinfärgning från matematik. Under VFU I finns en specialuppgift där studenten i samråd med lokal lärarutbildare ska planera, genomföra och utvärdera aktiviteter i matematik vid minst två tillfällen för att prova ett kreativt, laborativt undervisningsätt. Momentet examineras med hjälp av en skriftlig rapport (se vidare Mål 4).

Studentens undervisning och professionsutveckling värderas med stöd av trepartssamtal som genomförs på skolan i samband med besök av lärarutbildare från universitetet, i övriga perioder som e-möte. Campusstudenterna får besök varje period, medan studenter vid campus lärcentra får ett fysiskt besök, annars e-möten. Treparsamtalen sker med utgångspunkt i den självvärdering där studenten för vart och ett av lärandemålen uttrycker sin utveckling i förhållande till lärandemålet, viktigaste utvecklingsområde i relation till lärandemålet, behov av stöd samt strategier för att gå vidare. Studenten dokumenterar också trepartssamtalet. Självvärderingen har samma struktur som det bedömningsunderlag, där den lokala lärarutbildaren bedömer måluppfyllelsen av lärandemålen, vilket tjänar som underlag för betygsättning. Under Mål 4 redovisas de kriterier som ska uppfyllas för att studenten ska bli godkänd för lärandemålet "planera, leda, genomföra och utvärdera längre perioders undervisning i den egna ämneskombinationen".

Studenten ska för måluppfyllelse på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. Detta kräver såväl specialpedagogiska som ämnesdidaktiska kunskaper för att kunna individualisera undervisningen. Grunder i specialpedagogik behandlas i Den lärande eleven, 15 hp, under första terminen där det bland lärandemålen ingår:

- redogöra för olika teoretiska perspektiv på lärandesvårigheter
- beskriva innebörden och betydelsen av representationsskapande processer och mottagarperspektiv i elevers lärande, utifrån begrepp och teorier kring variation (variationsteori), estetiska läroprocesser, mindset, literacitet, dramaturgi, semiotik och multimodularitet

vilka examineras genom tre seminarier byggda på litteratur och fallstudier.

Under ämnesdidaktik behandlas individualisering av undervisningen för att stödja alla elevers lärande på olika sätt. I Kreativ matematik II, 15 hp finns lärandemålet ”redogöra för hur såväl elever i behov av särskilt stöd som de som lätt når målen i matematik kan uppmärksammas, handledas och stödjas”. Lärandemålet examineras med en skriftlig inlämning där studenten ska föreslå handlingsplaner för en elev med matematiksvårigheter respektive en med matematisk särbegåvning. För godkänt krävs ett väl beskrivet handlingsförslag med motiveringar grundade i styrdokument och litteratur. Även i Svenska, 30 hp, behandlas det specialpedagogiska perspektivet främst i samband med lärandemålet ”redogöra för teorier om barns olika sätt att lära sig läsa och skriv utifrån individuella förutsättningar såsom uppväxtmiljö och flerspråkighet”, som examineras i ett seminarium över Gibbons bok *Stärk språket – stärk lärandet* samt en fältuppgift om läs- och skrivsvårigheter. Bedömning av barn med svenska som andraspråk behandlas i en workshop. I kursen behandlas skrivproblematik ur flera olika teoretiska och didaktiska perspektiv, såsom vid textanalys, litteraturvetenskaplig diskursanalys och elevtextanalys.

I VFU III finns lärandemålet ”identifiera elevers olika förutsättningar och specialpedagogiska behov och vidta relevanta åtgärder vid planering, genomförande och utvärdering av undervisning”, vilket berör examensmålets syfte att stimulera varje elevs lärande och utveckling. I bedömningsunderlaget uttyds måluppfyllelsen som att studenten exempelvis:

- beskriver vilka förutsättningar och specialpedagogiska behov eleven har
- medvetet planerar och genomför inkluderande undervisning
- medvetet använder strategier baserade på forskning och beprövad erfarenhet för att skapa likvärdighet i undervisning där inkludering inte är möjlig
- tar hjälp av specialpedagoger och speciallärare för att tillgodose elevers olika förutsättningar och behov
- utvärderar undervisningen utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

- 6. visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling*

För en akademisk yrkesutbildning är förmågan att göra bedömningar utifrån vetenskapliga aspekter central och genomsyrar därför utbildningen. Redan i första kursen, Skola som system och idé, 15 hp, ska studenterna kunna "analysera några centrala pedagogisk-didaktiska perspektiv som präglar forskning om svensk ungdomsskola och läraryrket". Lärandemålet behandlas i formativa gruppuppgifter inom delkursen Skolans värdegrund, 7 hp, varför de frågeställningar som behandlas även har samhälleliga och etiska perspektiv och examineras med hjälp av en större individuell skrivuppgift. Ett annat examinerande moment gäller deltagande i en värdegrundsdag, där casepedagogik tillämpas för att finna alternativa lösningar på olika konkreta skolsituationer som berör värdegrunden.

I påföljande kurs, Den lärande eleven, 15 hp, genomför studenten en enskild fältundersökning byggd på auskultation för att ge förståelse av lärandet i undervisningssituationer och lek. Observationer av elever i och utanför klassrummet sönderdelas i faser som kvantifieras och analyseras teoretiskt och redovisas i en miniuppsats där observationerna sätts i kontext av sökt litteratur. Uppsatsen bedöms utifrån utformning och struktur, teoretisk förankring, utförande och stringens enligt ett detaljerat protokoll.

I ämneskurserna har studenterna rikliga tillfällen att göra bedömningar utifrån vetenskapliga aspekter, vilket framgår av lärandemål och redovisningen under måluppfyllelse för övriga examensmål. Detta gäller särskilt eftersom ämnesutbildningen är utpräglad didaktiserad, varför steget mellan ämnesteorin, ämnesdidaktisk teori och tillämpning är kort. Några ytterligare exempel kan nämnas från matematik och svenska. I Kreativ matematik I examineras lärandemålet "granska didaktisk forskning av relevans för matematikundervisningen" genom en individuell skrivuppgift och ett seminarium. I kurstillfället vt17 skulle studenterna skriva reflekterande texter om matematikundervisning i flerspråkiga klassrum respektive det matematiska språket på grundval av vetenskapliga texter samt formulera diskussionsfrågor för seminariebehandling.

I Svenska, 30 hp, utgörs examinationerna till betydande del av examinerande seminarier byggda på egna skriftliga reflektioner över litteratur, där seminarierna behandlar pedagogisk/didaktisk tillämpning. En annan uppgift av relevans för examensmålet i första delkursen gäller vetenskapligt skrivande och består i att studenterna ska analysera svenskämnets utveckling och olika förhållningssätt till lärande i ämnet.

Studenterna problematiserar valda aspekter i en fördjupad diskussion baserad på vetenskaplig litteratur. Ett annat exempel är en omfattande fältuppgift i fjärde delkursen. Studenterna ska identifiera och studera en pedagogisk utmaning gällande läs- och skrivsvårigheter med anknytning till läroplanen och kursplanen i svenska. Problematiken ska analyseras med hjälp av kurslitteratur och minst två vetenskapliga artiklar eller avhandlingar. Studenterna lämnar in förslag till uppgiftsformulering och får respons innan fältstudien genomförs. En preliminär rapport lämnas in före seminariebehandling där studenterna i små grupper diskuterar varandras texter. Efter revidering lämnar studenterna in en slutversion för bedömning. Vid bedömningen läggs, liksom vid alla andra skriftliga inlämningar i svenskämnet, stor vikt vid språkbehandlingen, särskilt med avseende på tydlighet och precision. Studenten måste kunna omsätta ämneskunskaper på ett reflekterande sätt som visar på förmåga till analys och självständigt tänkande. För att förbereda för examensarbetet läggs stor vikt vid formella och innehållsliga aspekter samt förmågan att kritiskt granska vetenskapliga artiklar. Grundtanken är att göra examinationen till ett pedagogiskt verktyg, där studenten måste demonstrera förmåga att göra synteser för att bli godkänd.

I alla UVK-kurser ingår kritisk granskning av vetenskapliga artiklar. Sådana moment har särskild tyngd på avancerad nivå. I Leda lärande finns en uppgift där studenterna ska skriva ett åtgärdsprogram för en fiktiv elev, baserad på egna iakttagelser och litteratur. Till planen ska en analys fogas om hur elev- och föräldrainflytande ska beaktas vilken även omfattar pedagogens ledarskap, mångfald och normkritiskt perspektiv. I Betyg och bedömning analyseras bedömningsfunktion för individ, samhälle, politiska beslut och skolutveckling med litteratur som analyserar och problematiserar olika bedömningskulturer utifrån inte minst vetenskapliga och samhällsliga perspektiv. I Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete ska studenterna tillämpa de redskap de förvärvar under kursen för att "analysera och värdera forskning om skolans och lärarens utvecklingsarbete och resultat", vilket ht17 examinerades med två skriftliga inlämningsuppgifter. I den ena skulle studenten värdera olika framträdande faktorer av betydelse för elevers lärande och lärandemiljö med stöd i forskning.

I de slutexaminerande delarna av utbildningen, VFU III och examensarbetet examineras förmåga till bedömning utifrån vetenskapliga aspekter. I VFU III uttrycks detta inte minst genom lärandemålet "argumentera för teoretiskt välgrundade möjligheter till verksamhetsutvecklande arbete".

Examensarbetskursens syfte "att studenten skall utveckla fördjupad kunskap om forsknings- och utvecklingsarbete och förmåga att genomföra ett självständigt ämnesdidaktiskt forskningsanknutet arbete med relevans för kommande yrkesutövning" är något som också uttrycks i lärandemålen, bl.a. "värdera resultatet av det egna arbetet i relation till tidigare forskning samt identifiera behov av vidare forskning inom aktuellt område".

Bedömningar från samhällsliga och etiska perspektiv sker genom hela utbildningen. Särskilt lyfts värdegrundsfrågor fram, där barnkonventionen och hållbar utveckling är centrala inslag. Barnkonventionen studeras under första terminens UVK och särskilt i delkursen Skolans styrning inom Skola som system och idé, 15 hp. Lärandemålet "redogöra för olika former för styrning av svensk skola med avseende på bland annat styrdokument i form av skollag och läroplan samt internationella överenskommelser som deklARATIONEN om mänskliga rättigheter och konventionen om barnens rättigheter" behandlas bland annat i en gruppuppgift som ht17 gällde den kommunala styrkedjan och skolans organisation belyst genom hur man organiserar arbetet att förebygga och förhindra kränkande behandling. Grupperna studerar varsin styrform främst via kommunernas hemsidor. Arbetet redovisades gruppvis. Examinationen sker genom skriftlig tentamen. I delkursen Skolans värdegrund examineras

exempelvis lärandemålet ”analysera och jämföra olika styrdokument om ungdomsskolans värdegrund i Sverige” genom bland annat en individuell hemtentamen med syfte att studenten ska beskriva och tolka det nationella uppdraget om skolans värdegrund samt reflektera över hur man som framtida lärare kan arbeta didaktiskt och pedagogiskt med värdegrunden. I detta sammanhang berörs Barnkonventionen. Argumentationen ska stödjas med referenser till källor som ingår i kurslitteraturen. Uppgiften kompletteras med ett grupparbete som handlar om att tolka skolans värdegrundsuppdrag och diskutera dess implementering i undervisningsämnena. Redovisningen sker i ett examinerande seminarium. I utbildningen ingår även seminarier som bland annat behandlar värdegrunden ur ett intersektionellt perspektiv. I kursen Den lärande eleven, 15 hp, relateras också till Barnkonventionen. Det perspektiv som särskilt behandlas är alla barns likavärde, vilket omfattar även barn med funktionsnedsättningar liksom deras rätt till utbildning, att uttrycka sin mening och få sin åsikt beaktad samt att skyddas mot övergrepp och diskriminering. Det är även olika aspekter av likavärdesprincipen som berörs i ämnesstudierna och i VFU, och då särskilt didaktiska och ämnesdidaktiska aspekter på hur olika barns skilda behov ska tillfredsställas för att ge en likvärdig undervisning.

Exempel på hur likavärdesprincipen går igen i ämneskurserna uttrycks av lärandemålet i Kreativ matematik I ”redogöra för språkets och kommunikationens roll vid lärandet av matematiska begrepp hos alla elever, oavsett språklig och kulturell bakgrund”, som examineras i ett seminarium grundat på boken Kulturmöten i matematikundervisningen samt tre aktuella forskningsartiklar inom samma område till vilket studenterna individuellt ska lämna en jämförande text. I Svenska, 30 hp, andra delkursen Språk-, läs- och skrivutveckling finns lärandemålet ”redogöra för teorier om barns olika sätt att lära sig läsa och skriva utifrån individuella förutsättningar så som uppväxtmiljö och flerspråkighet”, som examineras med en individuell skriftlig uppgift och efterföljande seminarium. Studenterna väljer tre citat i kurslitteraturen Gibbons *Stärk språket – stärk lärandet* och diskuterar dessa. Flerspråkighetsperspektivet behandlas även i grammatikövningarna, i elevtextanalys samt i workshops om bedömning av läs- och skrivkunskaper.

I Kreativ matematik II, 15 hp, delkursen Matematikundervisning utifrån lärar-elevperspektiv, examineras lärandemålet ”redogöra för hur såväl elever i behov av särskilt stöd som de som lätt når målen i matematik kan uppmärksammas, handledas och stödjas” genom en individuell skrivuppgift byggd på elevfall, där bedömningskriterierna för G är ett ”väl beskrivet förslag på hur respektive fall kan hanteras med relevanta motiveringar utifrån styrdokument och forskning”. Inför skrivuppgiften genomförs bland annat en workshop om särskilt begåvade barn baserad på föreläsningar och litteraturstudier. I VFU II inom samma kurs examineras lärandemålet ”redogöra för lagstiftning angående skolans skyldigheter att förebygga och åtgärda diskriminering och kränkningar samt att jämföra det med lokala styrdokument, t.ex. den lokala likabehandlingsplanen” med en examinerande skrivuppgift.

Frågor gällande samhällliga och etiska perspektiv fördjupas vidare i avslutande UVK-kurser. I Leda lärande,

särskilt i relation till följande lärandemål:

- redogöra för och resonera kring hur normer och värden kan inverka på arbetssätt och undervisningens innehåll
- redogöra för och resonera kring samarbetet med myndigheter och andra instanser kring utsatta barn

Förstnämnda mål examineras genom en gestaltning och en individuell skriftlig reflektion där studenten ska värdera sin egen roll som lärare i skapandet, upprätthållandet och brytandet av normer i skolans likabehandlingsarbete. Det andra målet behandlas med en fallstudie där studenterna arbetar i grupper

som sammansätts med studenter från såväl grundlära- som socionomprogrammen. Personal från socialtjänst, polis, skolor och andra samhällsinstanser föreläser och deltar i paneldebatter. I Bedömning i praktik och teori, 7,5 hp, ingår lärandemålet ”reflektera över etiska och sociala aspekter av bedömning” som examineras i en skriftlig tentamen.

Samhälleliga och etiska perspektiv berörs även i VFU. Ett lärandemål med samma lydelse i alla VFU-perioder är ”Agera i enlighet med de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen”. I bedömningsunderlaget uttyds och exemplifieras målet som att studenten:

- i arbetet med elever, föräldrar och personal beaktar varje människas egenvärde och visar respekt för individen
- arbetar aktivt för att tydliggöra och synliggöra de grundläggande värden som anges i styrdokumentet
- tar klart avstånd från och motverkar aktivt sådant som strider mot de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen.

Hållbar utveckling behandlas främst i de valbara kurserna under termin 4. I Naturvetenskap och teknik, 30 hp, ligger tonvikten på ekologisk hållbarhet, men även ekonomisk och social, vilket visas av lärandemålen:

- redogöra för konsekvenser av teknikval för människa, samhälle och miljö och vilka olika åtgärder som krävs för att skapa ett hållbart samhälle (delkurs 1)
- diskutera energikällor och elproduktion i samhället, beskriva hållbara energisystem samt göra experiment som illustrerar energifrågor (delkurs 3)
- beskriva några ekologiska system och diskutera hur ekosystem påverkas av mänsklig verksamhet och vilka olika åtgärder som krävs för att skapa ett hållbart samhälle (delkurs 4)

I Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, finns följande lärandemål som fångar olika aspekter av ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet:

- diskutera samhälle och medborgare utifrån nutida samhällsfrågor och relaterat till centrala begrepp och teorier hämtade från samhällskunskapens vetenskapliga discipliner (delkurs 3)
- redogöra för centrala naturgivna och människoskapade processer som format jordytan och förändrat landskapet (delkurs 4)
- beskriva hur människans agerande påverkat vår nuvarande miljö och ge exempel på hur detta formar förutsättningar för en hållbar utveckling (delkurs 4)
- beskriva olika livsmiljöer samt beskriva och förklara hur befolkning och naturresurser i stad och land är relaterade till varandra lokalt, regionalt och globalt (delkurs 4)

I Bild, 30 hp, finns lärandemålet:

- beskriva hur frågor om hållbar utveckling kan relateras till undervisning i bildämnet (delkurs 2)

Social hållbarhet med fokus på demokratifrågor och konflikthantering är en central aspekt i Leda lärande.

Att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter är helt avgörande för bedömningen under VFU III. Särskilt gäller detta att kunna identifiera specialpedagogiska behov och hantera konflikter utifrån skolans värdegrund. Även i bedömningen av examensarbetet är examensmålet framskrivet, inte minst genom lärandemål som:

- motivera juridiska begränsningar och etiska principer vid användning av olika typer av metoder och material i vetenskapligt arbete.

Programmet är utformat för att studenterna ska kunna utveckla ett kritiskt förhållningssätt och värderingsförmåga. En stor andel av examinationerna består av seminarier och skriftliga inlämningsuppgifter där studenterna ska visa att de besitter denna förmåga. Studenterna får återkoppling muntligt eller skriftligt beroende på redovisningsform. Formativ bedömning förekommer i hela utbildningen. Förutom examensarbetet redovisas vissa större skrivuppgifter muntligt med oppositionsförfarande, varvid studenterna får återkoppling från andra studenter och tränas i att ge sådan återkoppling. I Leda lärande förbereds studenterna genom att i ett seminarium få arbeta med hur kritik kan framföras på olika sätt och att balansera positiv och negativ kritik samt hur man leder ett vetenskapligt samtal med kritiska frågor. Förmågan att uttrycka uppfattningar skriftligt och muntligt vässas i Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete och demonstreras i examensarbetet.

I examensarbetskursen skiljer sig rutinerna mellan de ämnen som det kan skrivas i – svenska, engelska, matematik, naturvetenskap och teknik samt samhällsorienterade ämnen. I alla ämnen finns en struktur för handledningsseminarier som följer utvecklingen av arbetet och som ger studenterna möjlighet att vara delaktiga i varandras processer, stödja och hämta inspiration. Arbetena skrivs av resurs- och effektivitetsskäl, men inte minst också av kvalitetsskäl huvudsakligen inom givna områden, med en koppling till pågående forskningsprojekt. I matematik har studenterna möjlighet att välja forskningsteman självständigt, men studenterna erbjuds förslag som ligger nära handledarnas forskningsinriktning, särskilt algebra, problemlösning och digitalisering. Beroende på forskningstema fördelas studenterna i grupper med en handledare som tillämpar grupphandledning. Fördelarna med detta arbetssätt är flera. Studenterna får mycket kvalificerad handledning och kan stödja varandra. Därmed kan handledningstiden utnyttjas effektivt. De kan göra en gemensam empiriinsamling, där varje student utifrån sitt perspektiv bidrar med delmaterial och sedan använder det gemensamma materialet för att göra en självständig analys. I vissa fall har examensarbetet direkt kunnat knytas till pågående forskningsprojekt. Studenterna får även träna att opponera på varandra inför det avslutande seminariet. Det är ett sätt att efterlikna en forskningsprocess med systematisk kunskapsinsamling.

Även i svenska tillämpar man i regel grupphandledning och fördelar studenterna efter forskningstema och handledarnas kompetensinriktning. Studenterna får välja mellan sex olika teman, två inom svenska språket, två litteraturvetenskapliga och två som omfattar båda områdena. Ett problem är dock att beroende på att huvuddelen av studenterna väljer svenska som inriktning på examensarbetet har det skapats ett konstant behov av att utnyttja externa handledare för att få ämneskompetenta disputerade handledare. Ett arbete pågår nu att ta fram tydligare gemensamma rutiner för att kvalitetssäkra handledningen och underlätta examinationen. Detta arbete är ämnesövergripande. Här kommer även en översyn av kravnivåer att ske.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Examensmålet "visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten" berörs i större eller mindre omfattning i programmets samtliga kurser. I de tidigare kurserna i utbildningen behandlas genus och jämställdhet specifikt, men under utbildningens gång blir jämställdhetsperspektivet alltmer inbyggt i komplexa frågeställningar. I vilken mån det berörs i examensarbetet beror på problemområde.

Jämställdhetsperspektiv och genusfrågor grundläggs i den första terminens UVK-kurser. I skola som system och idé, 15 hp, sätt jämställdhet och genus i relation till skolans styrning, svenska skolväsendets historia och värdegrund. I temat om skolans värdegrund ingår en föreläsning om normkritisk pedagogik av en forskare från Centrum för genusforskning vid Kau. Föreläsningen belyser värdegrundsfrågor ur ett intersektionellt perspektiv. Föreläsningen följs upp av ett seminarium om skolan värdegrundsuppdrag och hur det ska implementeras. Examinationen består av en individuell skrivuppgift där studenten ska tolka det nationella uppdraget om skolans värdegrund samt reflektera över att som framtida lärare realisera värdegrunden och arbeta didaktiskt och pedagogiskt med den integrerad i ämnesundervisningen under 3-5 lektioner. Ett specifikt värdegrundsbegrepp är här jämställdhet mellan kvinnor och män. Redovisningen av skrivuppgiften sker även i ett examinerande seminarium (Värdegrundsdag).

I den lärande eleven, 15 hp, problematiseras jämställdhet och genus i undervisning och skola ur ett normkritiskt perspektiv. En föreläsning på temat och kurslitteraturen Hedlin, "Jämställdhet – en del av skolans värdegrund" bildar grund för en examinerande uppgift att planera tematisk undervisning där jämställdhetsperspektivet ska ingå.

I ämneskurserna tillgodoses perspektivet på genus bland annat genom att studenterna bibringas verktyg att möta en heterogen elevgrupp, och att specifikt kunna möta elevers olika behov och förförståelse som ibland grundas i ett genussystem. I matematik berörs genusperspektivet kopplat till bakgrunder och förutsättningar att lära matematik. I svenska finns genus bland annat framlyft i analys av barnlitteratur utifrån genrekarakteristika samt i analys av forskningsperspektiv på barns läsande och skrivande.

I de avslutande UVK-kurserna problematiseras genus och jämställdhet beträffande ledarskap och bedömning, bl.a. utifrån ett normkritiskt perspektiv. I Leda lärande ges föreläsningar om likabehandlingsplaner och sexuell läggning, med problematisering utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Examination sker bland annat i en individuell skriftlig rapport från en intervjuundersökning med en skolledare. Undersökningen ska bland annat problematisera ledarskap ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Analysen ska grundas i litteratur, bland annat Elmeroth, Normkritiska perspektiv på skolans likabehandlingsarbete. Genusfrågor behandlas även i samband med förhindrande av mobbing och diskriminering, som examineras med en gruppredovisning och gestaltning samt en individuell text. Texten ska innehålla reflektion över att skapa, upprätthålla och bryta normer i likabehandlingsarbetet samt lyfta fram minst två skilda teoretiska perspektiv i konflikthantering och deras begränsningar.

UVK och ämneskurser ska ge teoretisk grund för VFU, där examensmålet främst ska uppfyllas. I samtliga tre kurser finns ett lärandemål som berör att "reflektera över", "med viss handledning integrera"

respektive "integrera" ett normkritiskt perspektiv i den pedagogiska verksamheten med fokus på jämställdhet och jämlikhet. I VFU I ska erfarenheterna från VFU samt reflektioner med stöd av Lgr11 och litteratur examineras skriftligt och presenteras muntligt med digitalt stöd på ett examinerande seminarium. I VFU II och VFU III examineras målet under VFU:n. I bedömningsunderlaget för VFU III uttyds målet som att studenten:

- bemöter och ger utrymme till elever utifrån en medveten strategi med syfte att öka jämställdhet och jämlikhet både i direkta undervisningssituationer och i övrig verksamhet
- undervisar om jämställdhet och jämlikhet eller medvetet och strukturerat använder normkritiska perspektiv i undervisning om annat innehåll
- bidrar till att lyfta normkritiska perspektiv i kollegiala samtal och skolutvecklingsarbete.

De lokala lärarutbildarna (LLU) som handleder under VFU har upplevt att de saknat tillräcklig kompetens att bedöma uppfyllelsen av lärandemålet, varför Kau satt in särskilda åtgärder för att stärka LLU:s kompetens på området. Under 2018 hölls en föreläsning om genuspedagogik med inbjuden föreläsare och 120 deltagare, jämnt fördelade mellan LLU:er och studenter. En särskild VFU-dag för LLU:er kommer att avhandla normkritik och hur lärandemålet kan bedömas.

Kau har liksom övriga lärosäten fått ett regeringsuppdrag att jämställdhetsintegrera verksamheten. I den handlingsplan som fastställts har som utvecklingsbehov – utbildningens villkor angivits att jämställdhetsperspektivet ska ingå i alla utbildningar och framgå i examensmål, kursplaner och utbildningsplaner. Lärarprogrammen har utpekats som utbildningar som härvidlag ska gå före. Med anledning av detta har LUN beslutat göra en översyn över lärarprogrammen och initiera åtgärder. Det som särskilt identifierats som utvecklingsbehov i grundlärarprogrammet är att studenterna inte får en tillräcklig genusvetenskaplig kunskap för att jämställdhetsperspektivet ska kunna integreras med tillräckligt djup i utbildningen. Vidare behöver jämställdhetsperspektivet explicitgöras klarare i lärandemål och kursplaner. I det arbete som nu pågår att utveckla UVK planeras en förstärkning av undervisningen kring den genusvetenskapliga grunden och progressionen i hur jämställdhetsperspektivet integreras ska göras tydligare. I nästa steg kommer även en översyn av ämneskurserna ske.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Kontinuerlig uppföljning av program och kurser vid Kau sker med hjälp av ett universitetsgemensamt systemstöd för inhämtning och dokumentation av studenters och ansvariga lärares synpunkter. Systemet bygger på standardiserade digitala enkäter som efter komplettering med program- och kursspecifika frågor besvaras av studenter på en kurs. Enkäterna sammanställs automatiskt till en mall för den analys som ska skrivas av program- eller kursansvarig. Kursanalysen består av åtgärder som genomförts sedan föregående analystillfälle, resultat av kursenkäten samt föreslagna förändringar till nästa kurstillfälle. I kursanalysen kompletteras utfallet från kursenkäten med annat material som visar studenternas uppfattning, såsom formativ utvärdering. Exempelvis genomförs i Kreativ matematik I, 30 hp, en kursvärdering efter halva terminen, vilket ger möjlighet att göra förändringar i pågående kurs. Uppfattningen är att detta ökar studenternas motivation att delta i utvärderingar. Programanalysen har motsvarande uppbyggnad som kursanalysen. Kurs- och programanalyser publiceras och görs tillgängliga på universitets hemsida. Berörda studenter och personal får ett mail som länkar till analysen när den är publicerad. I det halvautomatiserade systemet ges påminnelser som successivt eskaleras till högre beslutsnivå om analysen inte publiceras för att försäkra att rutinen alltid följs.

Kursanalyserna behandlas i kurslag och föreslagna åtgärder följs upp på institutionsnivå. Regelmässigt tar kursledaren upp med studenterna de förändringar i kursen som genomförts till följd av tidigare kursutvärderingar i samband med kursintroduktionen. Kursanalyserna liksom programanalyserna följs även upp av programrådet. Till programrådet kan såväl lärare som studenter rapportera om erfarenheter från kurserna. Frågor av mer principiell och programövergripande natur kan föras vidare till utbildningskommittén, som är LUN:s beredande organ och består av bland annat lärarprogrammets programledare.

Programrådet för grundläroprogrammet består av kursansvariga och studentrepresentanter för programmets sju kurser samt programledare som ordförande. Programrådet ansvarar för att utbildningsmålen är tillgodosedda, svarar för samordning, kontinuitet och progression av programmets hela innehåll samt fungerar som referensgrupp för programledarna i bland annat utvecklingsfrågor och omvärldsanalys. Programrådet kan ta initiativ till utveckling och förbättring av programmet. Programråden verkar på uppdrag av LUN och rapporterar till LUN. Frågor av programövergripande natur kan lyftas till LUN:s utbildningskommitté, där programledarna är ledamöter.

LUN fattar beslut om utbud och åtgärder för att utveckla programmen efter beredning och utredning av sitt kansli, som består av chef och tre heltider kvalificerade utbildningssamordnare. Genom kansliets försorg sker även samordning mellan programledare och med institutioner. Kansliet driver, medverkar eller ger beredningsstöd till utredningar med deltagande av lärare och studenter.

Kursplaneberedning sker genom LUN:s försorg i den så kallade kursplanegruppen som består av prodekan, två lärar- och två studentrepresentanter samt en utbildningssamordnare som beredande tjänsteman.

Utbudsbeslut baseras på bland annat behovsanalys, söktryck, genomströmning och kompetensförsörjning. Kau har ett ledningsinformationssystem (KULI) som presenterar offentliga data från bland annat Ladok på ett lättillgängligt och användbart sätt. Sammanställning över utveckling och prognos på antalet registrerade studenter under programtiden samt examinationsfrekvens görs löpande centralt. Data från Kuli, Ladok och NyA används även av lärarutbildningens kansli för utredningar av avbrott, prestation och deras orsaker. Utredningarna ligger till grund för särskilda åtgärder för att förbättra genomströmningen. Fram till och med kullen som startade ht 2014 var kvarvaron avvikande låg bland de studenter som studerat på lärcentrum, medan den inte avviker bland studenter i senare kullar. Eftersom programavbrott ofta sker tidigt har särskilda insatser riktats mot programintroduktionen, särskilt för att klargöra vad utbildningen och yrkesutövningen innebär samt att ge tidigt stöd för att utveckla kommunikativ förmåga. Det har även konstaterats att många studenter har låg prestationsgrad. Detta leder till att många studenter har väsentligt längre studietid än den avsedda. Låg prestationsgrad kan också vara ett första tecken på förestående avbrott. De kurser som identifierats ha problem med långsam genomströmning har blivit föremål för särskild översyn och utvecklingsarbete. Som första åtgärd införs stödtilfällen i schemat för att studenterna ska kunna utveckla färdigheter som behövs för att klara särskilt kritiska examinationer.

Kau har en väl utbyggd stödorganisation för att stötta studenterna att kunna genomföra sina studier i avsedd tid. Stödinsatserna samordnas inom programmet Framgångsrika studier. Kau har tillskjutit särskilda resurser för att stimulera genomströmning och kvarvaro, bland annat till biblioteket för att ge extra stöd till skrivhandledning och att utveckla studieteknik inom ramen för bibliotekets skrivverkstad. Stödinsatserna samordnas med aktiviteterna inom programmet. Vid programstarten har tidigare ett diagnostiskt skrivprov genomförts. Det har dock visat sig att det är svårt att få de studenter som bäst behöver att söka skrivstöd. Därför kommer formerna nu ändras för att vid programstarten etablera studenternas kontakt med skrivstödet, utan att det upplevs som utpekande.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Studentrepresentanter utsedda av studentkåren finns i alla beslutande och beredande organ vid Kau. I LUN och dess beredande organ utbildningskommittén och kursplanegruppen tar studentrepresentanterna en mycket aktiv del i utvecklingen av utbildningen och dess kvalitet. Som ledamöter har även studenter möjlighet att väcka frågor för utredning och beslut. Dekanen har även månatliga möten med studentkåren.

En central roll i att följa upp och utveckla kvaliteten i programmet har programrådet, som har möten två gånger per termin och sammansätts av lärar- och studentrepresentanter. Studentperspektivet stärks genom ha fasta representanter som utses av studentkåren och arvoderas för att kunna förbereda sig och fånga upp sina medstudenters synpunkter. Lärcenterstudenterna deltar via videokonferens. Grunden för arbetet i programrådet är att säkerställa att examensmålen nås och utbildningsplanen följs. Programrådets möten dokumenteras i minnesanteckningar som sprids till studenter och lärare.

I samtliga kurser finns kursråd där studentrepresentanter och ibland hela kursen får möjlighet att uttrycka synpunkter på kurserna, vilket kan leda till åtgärder under pågående kurs. I många kurser finns andra former för studenterna att ge synpunkter, t.ex. olika former av formativ utvärdering. Exempelvis finns i Kreativ matematik I, 30 hp, en mittavstämning. Detta ger studenterna möjlighet att påverka utformningen av resten av kursen. Bland annat har studentsynpunkter vid mittavstämning lett till att det lagts in fler räknestugor än planerat för att stödja studenternas lärande. Vidare har ordningen på examinationerna ändrats efter att studenter upplevt att arbetsbördan varit ojämn.

Efter kursen sker kursutvärdering med hjälp av ett digitaliserat system, där studenterna får besvara en enkät som sammanställs automatiskt (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling). Denna enkät kan kompletteras med kursspecifika frågor eller annan form av utvärdering. Tillsammans med övrigt material som visar studenternas uppfattning av kursen utgör enkäten underlag för den kursanalys som kursansvarig lärare skriver. I kursanalysen ingår förslag till förändringar av kursen till nästa kurstillfälle. Därmed kommer studentsynpunkter att kontinuerligt beaktas i kursutvecklingen. Kursanalyserna publiceras på Kau:s hemsida och görs därmed tillgängliga för studenterna. Kursanalyserna behandlas i programrådet, vilket ger ytterligare möjlighet för studentpåverkan på utvecklingen. Programrådet behandlar även programutvärderingar (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling). Utifrån kursutvärderingarna sker ett kontinuerligt förbättringsarbete. Till sådana förändringar som skett med kursutvärderingarna som grund kan som exempel tas kursen Kreativ matematik, 30 hp, där studentsynpunkter lett till förändringar av kurslitteratur och schema för att få spridning av examinerande moment. Fler formativa mikrolektioner har lagts in eftersom de uppskattades av studenterna.

I Leda lärande på distans kontaktas studenterna redan terminen innan kursen för att ge synpunkter. Därigenom har studenter bidragit till att utveckla såväl kursplan, litteraturlista som kursinnehåll. Att det

skett i denna kurs beror på att studenterna ofta har utvecklade önskemål och det på distans funnits behov av att formalisera tillfällena att ge uttryck för dessa.

Studenter medverkar även i lärarmöten och de utvecklingskonferenser som genomförs med kursansvariga och lärare för att utveckla programmet. Dessa konferenser är viktiga för att skapa medvetenhet om sambanden och progressionen mellan kurser. Eftersom studenterna är de enda som deltagit i hela utbildningen är deras röst viktig.

Studenter efterlyser i programvärderingar större inslag av konflikthantering, betyg och bedömning samt VFU, synpunkter som även delas av alumner. I grundlärarprogrammet har lagts in specifika kurser, Leda lärande och Betyg och bedömning med dessa teman. Arbete pågår att se över möjligheterna att förstärka inslagen inom ramen för examensordningen. Bland annat kommer inslag av betyg och bedömning läggas in före första VFU-kursen för att förbereda studenterna. Vad gäller konflikthantering behandlas såväl konflikter mellan elever, mellan elev och lärare samt i lärarlaget. Studenten kan dock aldrig utsättas för skarp konflikthantering under VFU eller möta den komplexitet som ofta ligger bakom konflikter, varför de nog alltid kommer känna sig oförberedda på konflikthantering när de går ut i arbetslivet.

Andra studentönskemål gäller att få mer av specialpedagogik och undervisning i flerspråkiga miljöer. Förstärkning har skett främst i UVK-kurserna Den lärande eleven och Leda lärandet samt i Svenska I och II, särskilt i delkurserna som handlar om läs- och skrivutveckling och -svårigheter. Även i Kreativ matematik lyfts fram hur man ska möta elevers varierande bakgrund och förutsättningar. Ytterligare åtgärder är att skapa fristående kurser i specialpedagogik och undervisning i flerspråkiga miljöer för yrkesverksamma.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Utbildningen är utformad för att ge tillräckliga kunskaper för att ha en ämnesmässig förtrogenhet och förmåga att ta till sig ny kunskap, men också förmåga att omsätta ett teoretiskt stoff i undervisning med hänsyn till elevernas förkunskaper och skilda bakgrund. Därför är ämnesundervisningen tydligt integrerad med ämnesdidaktik. En viktig färdighet är därvid att kunna söka och analysera vetenskapliga källor och att kunna omsätta teori i verksamhet. Detta tränas kontinuerligt under utbildningen. Ett exempel är i samband med mikroundervisning (se Mål 1, 3 och 4).

Ett föränderligt arbetsliv kräver generiska färdigheter. Studenter efterlyser ofta metodkunskaper, och sådana förmedlar utbildningen, inte minst inom ramen för undervisningen i ämnesdidaktik. Metodfärdighet är en viktig del i lärarblivandet, men utveckling kräver förmåga att problematisera och kontextualisera. I det arbete som nu pågår för att utveckla UVK är avsikten att stärka metodfärdigheter och sådan didaktik som särskilt efterfrågas under VFU och av alumner, exempelvis gällande digitala läresurser, bedömning och flerspråkighet.

För att förberedas för arbetslivet får studenterna möta och influeras av särskilt framstående lärare redan från programstarten. Förutom VFU har Kau genomfört ett antal projekt för att stärka skolkontakten under den högskoleförlagda utbildningen. VFU-didaktiker engagerade 2012-2015 för att förstärka den verksamhetsnära didaktiska kompetensen och ledarskapsperspektivet i lärarprogrammen genom att engagera skolverksamma lärare som en länk mellan högskoleförlagda och verksamhetsförlagd delar av utbildningarna. Ledarskapsdidaktiker är erfarna skolverksamma lärare som medverkat 2014-2016 som ett återkommande inslag under utbildningen. De har undervisat om klassrummets ledarskap för att utveckla studenternas ledarskapskompetens. Dessa satsningar förs nu vidare in i Värmlandsmodellen där samverkan med skolhuvudmännen systematiseras för att dels exponera blivande lärare för professionens främsta företrädare, genom att dessa medverkar även i högskoleförlagd undervisning och yrkesförberedande aktiviteter som mentorer, lärare och seminarieledare. Dels ska nya lärares professions- och karriärutveckling understödjas genom fortlöpande kompetensutvecklingsinsatser. Avtal håller nu på att skrivas med skolhuvudmännen.

I kurs- och programutvärderingar följs arbetslivsperspektivet upp. I de automatiserade läsårs- och programenkäterna är en av frågorna att ta ställning till om "Studierna under läsåret har utvecklat sådana kompetenser som jag förväntar mig få användning för i mitt kommande yrkesliv". Utfallen diskuteras i programrådet. Efter VFU-kurserna genomförs det särskilda kursutvärderingar riktade till både studenter och LLU. Svarsfrekvensen har tyvärr varit låg, varför ett nytt upplägg tillämpas från och med vt 2018. Värderingarna ligger till grund för fortsatt utvecklingsarbete där kursernas relevans utifrån de verksamma lärarnas perspektiv är en del. Bland annat har examinerande uppgifter diskuterats liksom bedömningsunderlagens utformning.

Kau samverkar med alumner för att identifiera upplevda brister i utbildningen. För att aktivera nätverken kommer LinkedIn framöver användas för kontakt. Vid flera workshops och vid programstart alumner som nyligen tagit examen engagerats för att förmedla erfarenheter av att komma ut som ny lärare med grundlärarexamen. Kau gör även en djupanalys av den högskoleövergripande återkommande

alumnenkäten vilket leder till åtgärder för att stärka sådana delar av utbildningen som alumnerna uttrycker behov av.

Kau samverkar nära med skolor och kommuner. Det sker ett utåtriktat arbete, till stor del via Regionalt utvecklingscentrum för skola (RUC), genom fortbildningsdagar, forskningscirkel, fokusgrupper för datainsamling, longitudinella skolutvecklingsprojekt eller direkt på skolnivå där lärare och forskare utvecklar undervisning tillsammans och där även studenter medverkar. RUC organiseras från Kau, men skolhuvudmännen har styrelsemedverkan. Skolhuvudmännen representeras även av två ledamöter i LUN, vilket försäkrar att skolperspektivet förs fram i den strategiska planeringen och i uppföljningen av utbildningen. För VFU finns en samverkansgrupp med företrädare för skolchefgruppen inom Region Värmland, programledare, dekan och andra universitetsföreträdare. Uppdraget gäller främst kvalitetsfrågor och gemensam planering av utbildningsaktiviteter och är inskrivet i avtalet om VFU.

Campusstudenterna är VFU-placerade i övningsskolor under försöksverksamheten 2014-2019 (se Beskrivning). Förutom kvalitetsutveckling av VFU och kompetenshöjning i berörda skolor förväntas övningsskolorna leda till en regelbunden skolmedverkan i även universitetsförlagda delar av utbildningen. LUN kommer nu utvärdera övningsskoleprojektet och tillsammans med skolhuvudmännen diskutera hur positiva erfarenheter ska kunna föras vidare och implementeras även utanför campusutbildningen.

Utveckling av verksamhetsintegrerat grundlärarprogram pågår nu tillsammans med RUC och skolhuvudmännen i regionen. Vid antagningen ht 2018 ersätter detta lärcenterantagningen till inriktningen mot undervisningen i årskurs 4-6. Programmet kommer att läsas med 70 procents studietakt parallellt med kommunal anställning som lärare på halvtid enligt särskilt avtal. Tre dagar i veckan tillbringas på skolan och två ägnas studier knutna till ett av fem medverkande regionala lärcentra. Den täta integrationen mellan teori och praktik erbjuder goda möjligheter till pedagogisk utveckling och stärker studentens professionsutveckling från första början.